

Snøballkrig i Vardø

side 11

Dinosaurer i direktoratet

I forrige utgave av MEMU avslørte Tron Helgaker at arbeids- og velferdspolitikken blir forvaltet av liberalister med en klart borgerlig agenda. Han uttaler følgende: Vi mener at størstedelen av våre arbeidsrettede tiltak bør konkurranseutsettes, fordi vi tror det stimulerer til økt kvalitet og nytenkning. Dette er i strid med politikken i Soria Moria-erklæringa og det blir kontant avvist av Statssekretær Gina Lund (Ap) i Klassekampen 11.02.11, hvor hun også slår fast at dette er det departementet som avgjør og ikke NAV.

Attføringsbedriftene ivaretar de mest sårbare elementer i arbeidsmarkedet. De har spesialkompetanse som er opparbeidet gjennom år. De har rekruttert folk med dedikasjon og interesse for det arbeidet de skal utføre med å få mennesker over i arbeid og aktivitet. Disse bedriftene er spesialiserte i sitt arbeid, de aller fleste også sertifiserte. De sysselsetter mennesker med psykiske lidelser, tunge rusproblemer, handikap og sansetap. Hovedproduktet deres er at noen av NAVs brukere kommer ut i en større eller mindre grad av arbeid. Det være seg ordinært eller tilrettelagt arbeid. Produktet deres er ikke møbler eller trykksaker, reklamesendinger eller vaffeljern. Hadde det vært det, kunne Helgaker, under tvil, hatt et argument. Slik det er nå, er ikke arbeidsmarkedsbedriftene utsatt for anbudsregimet til det offentlige, som følge av at de til dels er eid av kommuner og ideelle organisasjoner, samt at det ikke tillates at det hentes ut profitt av bedriftene.

Helgaker tar feil når han tilsynelatende tror at en hvilken som helst bedrift vil gjøre denne jobben bedre og billigere enn de etablerte attføringsbedriftene. Det vil være kostbart å bygge opp den nødvendige kompetanse. Kvaliteten vil vanskelig la seg dokumentere på forhånd og således ligger veien åpen for fribyttere og useriøse aktører. Dette vil gå ut over attføringsbedriftene, som vil måtte re-

dusere, eller avvikle sin virksomhet. Det vil gå ut over de ansatte i attføringsbedriftene, men til syvende og sist vil det gå hardest ut over de av våre brukere som er avhengige av disse tjenestene. En ting er å sende ordinære arbeidssøkere til Reaktorskolen for å gå på jobbkubb eller lære data. Noe helt annet er det å sende psykisk syke eller rusmisbrukere til ISS eller Adecco for at de skal følges opp i arbeidspraksis på anbud.

NTL NAV kan ikke godta ytterligere sanering av attføringstilbudet. Etatens brukere har allerede mistet rettigheter gjennom avvikling av ordningen med yrkesrettet attføring og overgang til arbeidsavklaringspenger (AAP). Ved at tiltak under AAP er rammefinansiert, har brukerne mistet retten til tiltak, og har ikke klageadgang når de ikke får innvilget det tiltaket de ønsker. Tidligere gjaldt overslagsbevilgninger, da hadde brukerne rett til tiltak og etaten måtte betale hva det kostet. Vi aksepterer ikke at etaten nå trekker seg ut av samarbeidet med attføringsbedriftene, ved å legge disse tjenestene ut på anbud.

Tanken om at konkurranseutsetting fører til økt kreativitet og bedre kvalitet er i det hele foreldet, liberalistisk tankegods som hører hjemme på historiens skraphaug. Til og med rådgivningsselskapet Econ-Pöyry, kjent for sine bestillingsverk til offentlig sektor, har kommet til den konklusjon at det ikke lønner seg å legge ut velferdstjenester på anbud. Det eneste Helgaker og co vil oppnå med dette er å generere profitt til private aktører. Etter fem år med rød-grønn regjering er det på tide at Arbeids- og velferdsdirektoratet dropper sin egen politiske agenda og forholder seg til den politiske virkelighet.

Spes nescia fallere
(håpet svikter aldri)

Romersk ordtak

8

Her går det unna: Det er store mengder med post til NAV som passerer gjennom skanningen.

14

Samhandlingsreformen: Gaiden ser på hva denne reformen betyr for NAV.

Ny forbundsleder i NTL >>

4

Send inn din mening (maks 35 linjer)

e-post: jorund.olav.gustavsen@nav.no - Tlf: 21 07 01 75 – Mobil: 928 12 649
Postadresse: Arbeids- og velferdsdirektoratet, PB 5, St. Olavs plass, 0130 Oslo.

FORSIDEFOTO: JØRUND O. GUSTAVSEN

Jovial sinnatagg	4
Statlig løftebrudd	7
Postskanning	8
Ny elektronisk hverdag	10
Snøballkrigen	11
Samhandlingsreformen	14
Hovedverneombudet	17
NAV under forskerlupen	18
Kronikk: NPM	20
Siste stikk	23
Det sosiale hjørnet	24

[gaiden]
BLAD FOR MEDLEMMER I NTL NAV

Utgiv av NTL NAV
Oppslag: 9.200, fire ganger årlig
Redaktør
Jørund O. Gustavsen
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5, St. Olavs plass
0130 Oslo
Telefon: 21 07 01 75
Mobil: 928 12 649
jorund.olav.gustavsen@nav.no

Redaksjonsutvalget:
Terje Evensen
terje.evensen@nav.no
Mobil: 416 79 751
Anne Birgit Nilsen
anne.birgit.nilsen@nav.no
Mobil: 957 24 940

Redaksjonen avsluttet:
18. mars 2011
www.ntl.no/nav

Layout og trykk:
LO Media, Oslo
Tlf: 23 06 22 79

Jovial sinnatagg

Etter 12 år med Turid Lilleheie som forbundsleder ble John Leirvaag valgt til ny leder på NTLs Landsmøte i november 2010. Mens Turid var et kjent fjes i mediebildet, er John ikke fullt så profilert.

Anne Birgit Nilsen (tekst) Terje Evensen (foto)

6. juni 1959 ble både syklisten Dag Erik Pedersen og NTLs nye forbundsleder John Leirvaag født. Og for de som tror at det kun er fødselsdatoen som er felles for disse to, så tar de feil. De er begge syklistene. Men mens Dag Erik har hatt sykkel som idrett bruker John sykkel som transportmiddel. 51-åringen, som bor alene i rekkehusleilighet på Holmlia i Oslo, har nemlig ikke sett det som nødvendig å gå til anskaffelse av verken førerkort eller bil. Han klarer seg godt med buss, tog, trikk, – og sykkel.

Studentsamskipnaden. Gaiden har møtt den nye forbundslederen på hans første arbeidsplass, Studentsamskipnadens kafé Frederikke ved Universitetet i Oslo på Blindern. Faktisk er John nærmest oppvokst her ettersom far Leirvaag var boligsjef på Blindern. John beskriver en barndom hvor bursdager ble feiret i samskipnadens lokaler, med pølser fra kafeen og lek i gymsalen. Familien, med skotsk mor og nordnorsk far, hadde først bolig på Tonsenhagen, og flyttet senere

til Abildsø. Her ved Østensjøvannet vokste John opp sammen med tre søsken.

Jovial sinnatagg. Vi sitter ved et kafébord på Frederikke sammen med John en solfylt formiddag i mars. Han er en hyggelig mann, den nye forbundslederen. –Lett å like, er en betegnelse som passer. De som kjenner han godt beskriver han som omgjengelig, flink til å kommunisere, ryddig, hjelpsom, reflektert og omsorgsfull. Selv sier han at han også har temperament, noe som ikke er lett å forestille seg i samtale med denne joviale mannen. –Jo, jeg kan tenne så det ryker av topplokket, bekrefter han, men det er heldigvis sjelden. Urettferdighet er noe av det som kan få John til å tenne på alle pluggene, og dersom han blir bevisst feiltolket. –Men jeg er ikke langsint, og har evnen til å be om unnskyldning dersom det er nødvendig. Et følelsesmenneske er jeg også, blir lett berørt, det er noe som er blitt mer synlig med årene, sier John.

Tillitsvalgt. Vi blar i ei bok om Studentsamskipnaden i Oslos (SiO) historie. Bygget vi sitter i ble bygget i 1960 og vel 50 år senere huser det fremdeles Frederikke studentkafé. John forteller historier fra de første åra, hvor samskipnaden dyrket egne poteter og maten ble kokt i svære kjeler på kjøkkenet. Her har han løpt rundt i kortbukser, hatt sin første sommerjobb, her har han studert, vært arbeidstaker og senere startet på en karriere som tillitsvalgt. På studiesiden rakk han å ta grunnfag i engelsk

og komme halvveis i grunnfag norsk før han ble fanget av arbeidslivet. En skiferie i Frankrike satte en stopper for studiet, – eller var det kanskje motivasjonen som forsvant da de skulle starte med gammelnorsken? John er usikker, men han valgte i hvert fall i hoppe av og fikk jobb på SiOs butikk på Blindern. Her var han til han opplevde sin første arbeids-

konflikt. Han var stedfortreder for butikksjefen, og i sinne over at han ikke fikk utbetalt godtgjørelse som stedfortreder forlot han jobben på dagen. John gikk rett over i annen jobb ved Universitetsforlagets lager, og da han fikk forespørsel om å ta verv som organisasjonssekretær startet karrieren som tillitsvalgt. Fra tillitsvalgt i NTL SiO var

veien kort til forbundskontoret, først som forbundssekretær, fra 2005 som nestleder før han ble valgt som forbundsleder på landsmøtet i 2010.

Norsk Tjenestemannslag. I NTL har John hatt mange oppgaver og ansvarsområder. De første 8-9 åra jobbet han hovedsakelig med forhandlinger før han gikk

over til samfunns- og organisasjonsavdelingen. Som nestleder har han hatt ansvar for organisasjonsavdelingen, studieavdelingen og overenskomstområdet. John er den i dag som har lengst fartstid på forbundskontoret.

Den nye forbundslederen blir ivrig når vi snakker om forbundet og satsingsområder fremover.

Han ønsker å endre på en del ting, blant annet få forbundet og dets organisasjonsledd til å trekke i samme retning. – I dag har forbundet og organisasjonsleddene en tendens til å være motparter, likedan NTL og LO, - og dette ønsker jeg å endre, sier John. Bedre dialog og kommunikasjon er stikkord her. Få satt tingene i system. Mangel på kommunikasjon er ofte årsaken til konflikter, og her kan mye gjøres, mener John. Dog synes han at forbundet var mer preget av konflikter og motkamper på 80-tallet. –Før var det mer synlige fløyer på tvers av organisasjonsleddene, dette ser vi heldigvis mindre av i dag.

Han snakker om å styrke organisasjonsleddene. Bygge opp under de lokale tillitsvalgte og stimulere til lokal aktivitet. Så mener han at det er viktig å komme videre på New Public Management og se resultater her. Rettferdighet opptar den nye lederen, og derunder likestilling, likelønn, etnisk diskriminering og internasjonale problemstillinger.

FOTO: PRIVAT

Politikk. Etter kun fire måneder i lederstolen er John fremdeles i «gå seg til-fasen». Lederjobben innebærer mer personalarbeid enn han hadde trodd. Og mye møtevirksomhet, selvsagt. Han mener han har en vei å gå i det politiske landskapet, og er foreløpig i gang med å skaffe seg kontakter og bli kjent med statsrådene. Når han skal i møte med en statsråd mener John det er viktig at han kjenner best mulig til problemstillingene og situasjonen i de aktuelle etatene. Han har derfor samtaler med sentrale tillitsvalgte fra de aktuelle etatene

før slike møter. I mars skal han delta på SVs landsmøte og i april på Aps landsmøte.

John er opptatt av NAV. Han mener det er avgjørende at man lykkes med NAV-reformen, men ser at det er store utfordringer. NAV er viktig, ikke bare fordi etaten er en stor del av NTL, men også fordi NAV er en stor del av landets velferdsforvaltning. Han er bekymret for flere ting, blant annet alle ressursene som nå går med til å flikke på gamle og dårlige IKT-systemer.

Privat. Jobben som forbundsleder er ingen ni til fire jobb. Men John er klar på at han må ta friminutt innimellom for å holde ut i en hektisk hverdag. Påsken skal tilbringes i Roma og Sorrento. Og familiehuset på Hamarøya i Nordland blir ofte brukt på sommeren. Fjellturer liker han godt. Fiske på fjorden gir ro i kropp og sjel, og John forteller ivrig om den gangen han og broren fikk en sei på 15 kg i nord. Idrettslige aktiviteter består av sykling til og fra jobb, samt golf. Syklingen er begrenset til sommerhalvåret, og ikke helt ufarlig skal vi tro John. Fasiliteter som sykkelstier mellom Holmlia og Oslo sentrum er heller fraværende, noe som har medført at han har gått på trynet i asfalten når sykkelhjulet plutselig satte seg fast i trikkeskinnene. Golf spiller han med venner, og han kan skilte med 18,4 i handicap.

Kafébesøket er over, fotografen har fått sine bilder og John må haste videre. Om noen dager skal han i møte med statsråd Hanne Bjurstrøm og John skal ha en samtale med lederen i NTL NAV, Jarle Berge, for å få mest mulig informasjon i forkant av møtet med statsråden.

Statlig avtalebrudd

Sunnmørsposten har fokusert på det de kaller et kommuneopprør mot NAV. Gaiden har snakket med rådmannen i Hærøy kommune, som nå har sett seg lei på statlig overkjøring i NAV-samarbeidet.

Jørund O. Gustavsen (Tekst og foto)

Rådmann Rune Sjurgard er kraftig irritert over det han betrakter som avtalebrudd fra statens side. Vi har undersøkt en samarbeidsavtale hvor det tydelig er skrevet at partene skal varsle hverandre ved nedbemanninger og at dette skal drøftes mellom partene. Kommunene på Sunnmøre har gått sammen om å protestere mot nedbemanningene i den statlige delen av NAV.

Ikke opprør. Rune Sjurgard kaller ikke protestene fra Sunnmørskommunene for et opprør, slik det har blitt omtalt i Sunnmørsposten. –Vi reagerer mot utviklinga i NAV, sier han, vi driver ikke og organiserer opprør. NAV-samarbeidet kan sammenlignes med et tvangsekteskap, der den ene parten ikke har noe den skulle ha sagt overfor den andre. Hærøy kommune har gått inn med flere stilinger for å styrke NAV-arbeidet i kommunen, mens staten nedbemanner før prosjektet er etablert.

Gjøkunge. Rådmannen beskriver NAV som en gjøkunge i norsk forvaltning. Dette er et eksperiment hvor staten går ned i kommunene og etablerer seg der. Dette er ikke uproblematisk og forårsaker store kulturkollisjoner. Tett oppfølging har vesentlig ulik betydning i statlig og kommunalt oppfølgingsarbeid. Brukerne opplever at det er stor avstand til statlige saksbehandlere, mens kommunens saksbehandlere sitter mye tettere på.

Rådmannen på kaia i Fosnavåg. Ingen tvil om hvor kommunens inntekter kommer fra.

Felles sak. I likhet med NTL, er Rune Sjurgard opptatt av hvordan dette virker på medarbeiderne i NAV. De er opptatt av kvalitet i oppfølgingen, faglig nivå, gode arbeidsvilkår og tid og rom for å gjøre en skikkelig jobb. Slik det er nå bruker NAV ressursene feil, fastslår han: –Sendrektighet i utbetalinger av rettighetsbaserte ytelser fører til midlertidige vedtak om sosial stønad. Dette påfører begge parter økte kostnader og reduserer ressursene som skulle brukes til oppfølging.

Krever åpenhet. –De dårlige resultatene i NAV må frem, Stortinget må få vite om tilstandene ut på NAV-kontorene, sier Rune Sjurgard. Han undrer seg om finansministeren er klar over tilstanden.

–Intensjonene i mål og disponeringsbrevene blir jo ikke fulgt. NAV's fylkesdirektør er bundet på hender og føtter og løper fra ansvaret, derfor har vi sett oss nødt til å henvende oss direkte til arbeidsministeren.

NAV-lokal. Lisbeth Brandal på NAV Ulsteinvik er bekymret over nedbeman-

ningen. –Vi hadde syv statlige stillinger og skal redusere til seks. Dette må få følger for arbeidet ved kontoret, sier hun. Spesielt er hun bekymret for oppfølging av sykmeldte, men alle tjenester vil bli berørt. Lisbeth savner klarhet fra ledelsen; vil vite hva som skal prioriteres ut over det å sørge for at folk får pengene sine. Vi følte en periode at nå blir ting bedre, men så fikk vi dette som et slag i ansiktet. Vi sliter fortsatt med etterslep på arbeidsavklaringspenger og faglig oppdatering ser det nå ikke ut til at det blir tid til. Konsekvensene av nedbemanningen har hun og de andre NTL-tillitsvalgte i området, gjort behørig rede for i sin lokalavis.

NAV Møre og Romsdal. Fylkesdirektør Stein Veland kommenterer anklagene fra Rune Sjurgard om avtalebrudd med å si at nedskjæringene i budsjettet kom så brått at det ikke ble tid til å drøfte saken med rådmennene. Han innrømmer overfor Gaiden at dette kan betraktes som avtalebrudd. Ellers mener han at «produksjonen» kan holdes oppe med bedre arbeidsprosesser, smarte grep og effektivisering.

Plasstillitsvalgt på NAV Ulsteinvik, Lisbeth Brandal

Studentsamskipnadens storkjøkken fra tiden da John gikk i knebukser.

Her går det unna!

Jobben med å skanne posten til NAV blir utført av firmaet NETS, på Rommen i Oslo. 10000 brev tas i mot hver dag og skannes før det overføres elektronisk til NAV Fagpost.

Jørund O. Gustavsen (tekst og foto)

NETS er det som før het Bankenes betalingsentral også kjent som BBS. De har som hovedoppgave å skanne inn brevgiroer for bankene. Da NAV søkte en samarbeidspartner for å skanne inn posten, falt valget altså på NETS. Her finnes det et teknisk miljø som kan

behandle de mengdene med dokumenter som kommer til NAV hver dag. NAV-posten utgjør 60 % av NETS' produksjon. Da er brevgiroene holdt utenom. De går i et eget system og er en enklere jobb.

Stift og binders er fy! Først skal alle konvoluttene åpnes. Dette er i seg selv et imponerende maskineri. Dokumentene tas ut av konvolutten og renses. For å få sakene unna er det viktig at dokumentene vi sender inn er i forskriftsmessig stand. Det vil si uten stifter, tape og binders. Det er en uforholdsmessig stor oppgave å pille av disse tingene, som også er helt unødvendige. Dokumentene holdes jo sammen av konvolutten de ligger i. Løse kvitteringer skal klebes opp på ark. Dette ordner NETS-folkene

ganske kvikt, men blir det for mange, sendes de direkte til NAV Fagpost.

Skanning. Når posten er befridd for konvolutter, stift og binders, blir de lagt i store bunker som blir plassert i skanneren. Dette er en type skanner med

HASTIGHET: 10 000 sider i timen!

åpen bane. Ett og ett ark blir sendt avgårde på båndet og skannet. Etter skannerhodet, sitter det en enhet som sprøyter på et unikt ID-nummer på hvert enkelt ark. Arkene blir så lagt i en kasse som blir merket med nummerserien. På denne måten vil man kunne gjenfinne originalen, hvis det elektroniske dokumentet ikke er godt nok. Skanneren er imponerende rask. Den tar 10000 sider i timen, men det blir noen stans innimellom fordi arkene hefter seg sammen, er krøllede, er tapet sammen og annet. Dette «kjenner» skanneren fordi den sjekker tykkelsen på dokumentene, da må operatøren dele dem og sende dem ett og ett. Den reelle hastigheten blir derfor rundt 5000 sider i timen. All post skal være tilgjengelig for NAV i løpet av 24 timer.

Sikkerhet. For å komme inn på NETS må man passere forbi sikkerhetsvakter, gjennom sluser. Posten kommer

inn gjennom doble porter. Her står sikkerheten i høysetet. NETS er jo tross alt bygget for å ta i mot bankenes betalingsanvisninger og sensitivt materiale, som lånesøknader og kontrakter av ulike slag. Selv om nettbankene har vært operative i ti år, går det fremdeles 150 000 brevgiroer hver dag og disse passes godt på.

Erfarne folk. NETS-medarbeiderne er ikke nybegynnere i faget. Mange har vært med siden starten og det fortelles, med snev av stolthet, at den yngste bare kan skilte med 25 år ansiennitet. Med ensidig arbeid følger gjerne slitasjeskader, likevel er ikke det noe problem for de ansatte her. De har ti minutter pause hver time og praktiserer jobbrotasjon aktivt. Pausegymnastikk er ikke noe videre populært, men likevel går det så det griner. Trygg arbeidsplass og godt arbeidsmiljø er tydeligvis nok.

Stifter, tape og binders må fjernes manuelt, etter at brevene er tatt ut av konvoluttene.

Solide mengder med post som skal åpnes

Tjenesteutsatt posthåndtering

Etter sterkt press fra NTL ble det tidligere besluttet at posthåndtering skal beholdes i NAV. Fortsatt blir skanningsoppgavene levert av ekstern leverandør.

Hanne Nordhaug (tekst)

For to år siden ble det besluttet at sentralt postmottak skulle etableres som en intern enhet, bygget opp med bistand fra ekstern leverandør. Enheten skulle bemannes med egne medarbeidere, samt med ressurser fra en ekstern avtalepart i oppstartfasen. Mye har endret seg siden det ble besluttet å beholde posthåndteringen i NAV. Tanken var da at alt arbeidet med posthåndtering skulle inn i samme enhet. I stedet blir nå mye av jobben gjort på NAV-kontor og ved NAV Fagpost. Selve skanningsoppgavene blir utført av ekstern leverandør. Ingen NAV-medarbeidere har i dag oppgaver ved skanningssentralene.

Det forventes en betydelig nedgang i papirdokumenter i framtiden. En oppbygging av egen skanningsenhet i etaten ville krevd mye ressurser både når det gjelder teknisk utstyr og medarbeidere. Ved å velge å kjøpe disse tjenestene fra ekstern leverandør slipper etaten store investeringskostnader og oppbemanning til dagens postmengde, når et fremtidig behov vil være vesentlig lavere. Dessuten har dette redusert risikoen for feil ved innføringen av elektronisk fagpost betydelig.

Det er nå inngått avtale med NETS om å levere skanningstjeneste til NAV. De har kontrakt med NAV fram til november i 2013. NAV ønsker å ta stilling til fremtidig organisering av skanning innen utløpet av denne kontrakten. Prinsipielt mener styret i NTL NAV at arbeid som utføres i og for NAV bør utføres av egne ansatte. Styret er imidlertid enig om at vurdering om videre organisering av skanning avventes til 2013.

Elektronisk kvardag

15. november 2010 gjekk startskotet for elektronisk dokumenthandtering. Etter pilot i Østfold, kunne NAV innføre El-dok, og mange tilsette var spent på korleis dette skulle gå til. Me skal sjå litt nærare på korleis dette påverkar vår arbeidsdag.

Merethe Engstrøm (tekst) Jørund O. Gustavsen (foto)

På enkelte arbeidsområde skal ein sende inn alle nye saksdokument til skanning. For dei tilsette vil det seie at 25 millionar papirdokument vert skanna inn og heretter skal behandlast i elektronisk form. Dette fører til at ein skal lesa dokument på dataskjerm istadenfor å få det på papir.

Utfordringar. NTL NAV ser straks nokre utfordringar; ein lyt skifte mellom fleire system, f.eks Arena og Gosys, det vil vere tungt å sitje å lese på ein skjerm, større belastningar ergonomisk, på syn og konsentrasjon. Vidare vil dette føre til fleire tastetrykk, mindre variasjon og mindre bevegelse. NTL NAV vil følgje utviklinga på elektronisk dokumenthandtering, sjå på kva konsekvensar dette vil ha for våre medlemmar og krevje at arbeidsgjevar har eit stort fokus på dette framover.

Tilrettelegging. Arbeidsmiljølovas § 4-4 set krav til det fysiske arbeidsmiljøet. Arbeidsgjevar pliktar å ta omsyn til ulike fysiske føresetnadar hjå arbeidstakar når det gjeld tekniske innretningar og utstyr, og betjening av dette. Det er sær

Etaten har mange store skjermer, men maskinvaren hindrar at man kan ha programmene oppe ved siden av kvarandre

viktig at kvar enkelt arbeidstakar får tilrettelagt for sine behov. Det kan vere terminalbriller, hev- og senkbord, tastatur med innebygd skjermpekar, ekstra lampe, tilpassa kontorstol. Større dataskjerm vil gjere det mogelig å kunna ha to dokument oppe samstundes. Det er også viktig at arbeidstakarane tar pausar frå dataskjermen. Likevel opplever fleire at det er tungt å lese dokument på skjerm og at dei lyt bla mellom fleire ulike data-system for å få heilskapen i saka.

Konsekvensar. Vidare kan det bli vanskeligare å leggje til rette for alternativt arbeid, som ikkje er skjermbasert, samstundes som det vert færre «enklare» oppgåver som ikkje krev så mykje kompetanse. Elektronisk dokumenthandtering er enno ikkje fullt innført og fleire områder skal implementerast. Konsekvensar for den ein-skilde tilsette vil difor først materialisera seg på eit seinare tidspunkt.

Kjendis

Mormor med barnebarna

To NTL'ere på snøballarenaen utenfor Vardøhus festning

Evelyn Johnsen førte en relativt anonym tilværelse som avdelingsleder for NAV Lønnsgaranti i Vardø. Det var helt til NRK sendte TV-serien «Snøballkrigen».

Jørund O. Gustavsen (tekst og foto)

Denne TV-serien eksponerer hennes familie, og i særdeleshet hennes datter, Mariann, i en situasjon som mange ville valgt å holde for seg selv. Datteren hennes ble mor i en alder av 17 år, selv ble hun bestemor som 39-åring, og om ikke det var nok, gjentok det seg året etter, så Evelyn ble tobarns mormor.

–Det var egentlig barnefaren som

skulle være med i TV-serien, forteller Evelyn. Selv hadde hun intet ønske om å være med. Etter hvert utviklet det seg slik at deltagelse ikke ble til å unngå. Hun kom til det at ingen hadde noe å skamme seg over, det var ingen ting å holde hemmelig. De hadde fått et godt forhold til fotografen, han ble nesten en del av inventaret, forteller hun.

Kjendis. TV-serien hadde store seertall på landsbasis, men i Finnmark var det antagelig nær 100 % oppslutning. Ingen Gaiden snakket med gav uttrykk for at de ikke hadde sett serien. Evelyn forteller at hun var på korpsstevne i Alta og da var det flere som kikket på henne og spurte om ikke hun var «bestemora». Det har bare vært gode ord å få, kan hun bekrefte, men det mangler ikke på gode råd om hvordan hun skal behandle barn og barnebarn. Mange mener at de skjømmer bort ungene på den måten og tar fra dem ansvaret. Evelyn ser det ikke på den måten. Hun er stolt av at

datteren har fått to barn og at det aldri har vært noe alternativ til nettopp det å få dem.

Solidaritet. Dette handler om å stille opp for familien, sier Evelyn. Jeg er glad for å være bestemor mens jeg er ung og har tid og overskudd til å bidra. Selv mistet jeg mine foreldre ganske tidlig, så Mariann fikk ikke oppleve det å ha en mormor og en morfar. Nå kan vi på en måte kompensere litt for det. Jeg er kjempeglad for at vi har fleksitid i NAV, for hele uka har jeg levert barnebarna i barnehagen. Det eneste hun beklager når det gjelder TV-serien, er det at den ikke fikk frem alt det positive datteren får til og er med på. Hun har gjennomført to grunnkurs på videregående skole og hun er med i kor. Her i Vardø er vi vant med å stille opp for hverandre. Alle må dra i lag. Det er jo det Snøballkrigen handler om og det Yukigassen viser.

Snøballkrigen fortsetter

Som utsendt krigsreporter fikk Gaidens redaktør et førstehånds inntrykk av samfunnet som har profilert seg på snøballkrig og reality-TV. Det hersket midlertidig våpenstillstand under besøket, men når Gaiden ligger i postkassene er de i gang i gjen.

Jørund O. Gustavsen (tekst og foto)

Yukigassen. Det er det japanske navnet på snøballkrig. Japanerne har jo tradisjon for å systematisere og disiplinere ting, så også snøballkrig. Det foregår som en lagidrett, og hensikten er å kaste ut motstanderen og erobre deres base. Faktisk prøver de også å få dette til å bli en olympisk gren. Det spilles tilsvarende mesterskap i Finland, Sverige, Canada og andre land, men Yukigassen i Vardø er imidlertid mye mer enn snøballkrig. Her har de laget en kjempesfestival som nå arrangeres for 15. gang. Her mobiliseres hele samfunnet, alle er med. Det er parade, Yukidans, kåringer og musikalske innslag.

Vitamininnspøyning. Vardøværingene er tradisjonelt et hardtarbeidende folk. I generasjoner har fisken gitt arbeidsplasser til alle. Etter en omstrukturering av fiskeripolitikken finnes det nå svært lite fiskeindustri igjen i Vardø. Arbeidsledigheten er på 8 – 9 % og innbyggertallet er halvert på 20 år fra fire til to tusen. Denne snøballfestivalen er derfor et kjærkomment lyspunkt i et samfunn som må sies å være sterkt preget av fra-

flytting og forfall. Engasjementet er stort og deltagelsen likeså. Da Gaiden besøkte Vardø et par uker før festivalen, var Yukigassen det eneste folk snakket om og voksne folk gikk rundt og gledet seg som unger.

Et kjempearrangement. NTL-medlem og ansatt på NAV-lønnsgaranti, Unn Helen Haugen, er med i arrangementskomiteen. De jobber året rundt med festivalen. En enorm logistikk er påkrevd for å få dette av stabelen. Det deltar over 600 snøballkrigere fra nær og fjern i kampene som arrangeres for 15. gang, enda flere kommer bare for å se og ha det gøy. Det innebærer ikke bare å få snøballkampene unnagjort med 64 lag som skal spille mot hverandre på fem baner. Det dreier seg om innkvartering, bespisning og underholdning. Det er salg av effekter, produksjon av trykksaker og websider, lotteri og billettsalg. Unn Helen var med å tenne den første Yukigass-ilden for femten år siden, deretter var hun først med som spiller og ble nordisk mester to ganger. Deretter som arrangør, nå sitter hun i arrangementskomiteen for sjette året på rad. Det er utrolig mye arbeid, hele året, men i en by

som Vardø må man være engasjert, sier hun.

Alle er med. Hele byen mobiliserer i det som er årets ubestridte høydepunkt. Unge, som gamle går mann av huse. Mange av deltagerne er utflytta Vardøværing, som benytter anledningen til å besøke hjembyen. Ellers kommer det folk fra hele landet, samt Finland og Sverige. Byens eneste hotell er fullt, det er også hotellet i Vadsø. Det blir satt opp busstransport derfra. Folk bor hos venner og kjente og de overnatter på skoler og hos Frelsesarmeen. Tidligere har festen vært på hotellet, men nå må man ta idrettshallen i bruk. Yukigassen har lenge vært den positive drivkraften i Vardø, nå håper de på at gassen på Stockmannfeltet vil gi positive ringvirkninger til den lille byen.

SNØBALLKRIGEN

- Snøballkrigen: TV-serie på NRK1 8 episoder sendt januar til mars
- Vardø: Norges østligste by. 2000 innbyggere
- NAV i Vardø: NAV Lokal, NAV Forvaltning Finnmark, NAV Lønnsgaranti. De fleste ansatte er medlem i NTL
- Yukigassen: Stor snøballfestival avholdes for 15. gang, 23.-27. mars 2011

Unn Helen: «Jeg gleder meg så innmari til Yukigassen!»

Venter på startskuddet

Mannen i gata

ASVO-Vardø AS ligger nede ved Hurtigrutekaia. Der finner man en håndfull VTA- og APS-plasser. De produserer forskjellige håndverksprodukter innenfor tekstil og trevarer til salg som suvenirer til turistene på Hurtigruta. Lotta Hansson, leder for bedriften, forteller om lokal entusiasme for serien. Hennes oppfatning er at alle er positive, selv om de fleste ikke ville ønsket å delta selv. Mange føler at serien ligger på grensa til dyneløfting, men få har noe moralsk å utsette på det som kommer fram.

Asbjørn Henriksen kommer, bokstavelig talt, dansende inn i butikken mens vi står og prater. En ramsalt personifisering av en finnmarking, 92 år gammel. Han er ikke like positiv til serien, for å si det mildt. «Æ skull gjærn klort ut auan på de der folkan» – utbryter han. Ligge og røyke og dra seg foran TV-kameraene i stedet for å komme seg ut og skaffe seg en jobb. Vardøværingene har aldri vært redd for å jobbe, sier han, sjøl jobba jeg til jeg var 82 år, men da syntes kona at vi skulle kose oss den tida vi hadde igjen.

Lotta Hansson og Asbjørn Henriksen er ikke helt enige om TV-serien

Samhandlingsreformen, hva betyr den for NAV?

NAV er ikke omtalt i helse- og omsorgskomiteen innstilling til Stortinget. Det har vært lite fokus på NAVs rolle i denne reformen, og det hersker usikkerhet om hvor mye dette vil påvirke NAV.

Anne Birgit Nilsen (tekst) Jørund O Gustavsen (foto)

Hanne Nordhaug

Får betydning. Nestleder i NTL NAV, Hanne Nordhaug, tror at dette blir en reform som vil få ganske stor betydning for NAV, og at både politikere, ledelse og ansatte må forberede seg på nye endringer i NAV som følge av Samhandlingsreformen. –Selv om dette er en reform som først og fremst omhandler overføring av oppgaver fra helseforetakene til kommunene, vil dette få konsekvenser for NAV, sier Hanne. Hvor sterkt ansatte i NAV blir berørt avhenger også av antallet kommunale tjenester kommunen velger å legge inn i det lokale NAV-kontoret. De største konsekvensene vil antagelig være på de kontorene som har, og fortsatt skal ha, rusoppfølging som en del av tjenestetilbudet.

Tidligere innsats. Fokus på forebygging for bl.a. å forhindre utstøting fra arbeidslivet vil medføre endringer også for NAVs prioriteringer. Fra å i stor grad arbeide med brukere som er «ferdigbehandlet» av helsevesenet vil vi komme inn i en tidligere fase i oppfølgingsarbeidet.

Intensjonen her er at tilstrømningen til sykehusene skal reduseres og pasientene skal raskere ut igjen. –For NAV kan dette føre til et bedre samarbeid med fastlegene, mener Hanne, og muligens får disse en større og viktigere

rolle. Dette kan også påvirke IA-arbeidet positivt. Alternativet er at helsesektoren overtar oppgaver som NAV nå har, for eksempel tiltaket «Raskere tilbake» og at omsorgssektoren tar større ansvar for personer som har oppfølging av NAV i dag.

Kompetansebehov. Hanne er klar på at

NAV-kontorene vil ha behov for mer kompetanse innen sykdom, behandling, rusomsorg og flerkulturelt arbeid. –Dette vil kreve både skoling av ansatte samt nyrekruttering. En stortingsmelding om «Utdanning for velferdstjenester» er under arbeid nå og det arbeides aktivt med å få tilpasset utdanning for NAV. NTL NAV har deltatt på en hørings-

OM REFORMEN

Samhandlingsreformen ble foreslått og introdusert av daværende helse- og sosialminister Bjarne Håkon Hanssen via Stortingsmelding nr. 47 (2008-2009).

Rett behandling – på rett sted – til rett tid.

Reformens mål:

- Koordinerte tjenester
- Begrense og forebygge sykdom
- Bæreevne

Reformen medfører endring av fokus fra behandling til forebygging. I stor grad handler det om å overføre oppgaver fra helseforetakene til kommunehelsetjenesten. Trer i kraft 1. januar 2012.

runde om denne meldinga, og NTL forbundet deltar i en arbeidsgruppe sammen med flere andre fagpersoner. Tidligere arbeids- og velferdsdirektør Tor Saglie, nå ansatt ved Universitetet i Oslo, er også engasjert i arbeidet med utdanning for velferdstjenester.

Kommunesammenslåing? I innstillingen fra helse- og sosialkomiteen står det følgende: «Stortinget ber regjeringen gjennomføre en ny kommunereform ved at Stortinget fastsetter et måltall for hvor mange kommuner reformen skal resultere i, men hvor kommunene selv får bestemme de nye kommunegrensene». Dette kan resultere i færre kommuner, selv om det også er sagt at Samhandlingsreformen ikke skal brukes til å presse fram kommunesammenslåing. En eventuell sammenslåing vil sannsynligvis medføre nedleggelse av NAV-kontor med de konsekvenser det får for ansatte med nytt arbeidssted, flytting, omstilling og så videre.

Hanne mener Samhandlingsreformen, som skal tre i kraft 1. januar 2012, vil få forholdsvis store konsekvenser for NAV. –Men det er fremdeles mye usikkerhet knyttet til dette. Vi vet lite om arbeidsoppgavene, rammevilkår, samarbeidsarenaer og kompetansebehov for å nevne noe.

FO om Samhandlingsreformen

Fellesorganisasjonen FO organiserer sosialarbeiderne i LO, både barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleier og velferdsarbeidere. FOs nestleder Mimmi Kvisvik hadde et innlegg på en konferanse i Stavanger hvor LO Stat i samarbeid med NTL, FO og Fagforbundet satte fokus på Samhandlingsreformen og hvilken betydning denne får for NAV.

Anne Birgit Nilsen (tekst)

Kvisvik viste til de to store reformene, NAV-reformen og Samhandlingsreformen, og hun spør seg om det er to reformer og én tanke? –Det kan bety dobbelt mulighet for å lykkes, eller dersom en kommer skjevt ut og ikke skaper denne sammenhengen, kan det da bli dobbelt mulighet for å mislykkes? –Vi er vel ikke i tvil om at det er behov for samhandling, behov for å skape helhet samt koordinere tjenestetilbudet, sier Mimmi Kvisvik. Dette er det for begge tjenesteområdene, arbeids- og velferdsforvaltningen og helsetjenestene, forsøkt oppnådd gjennom 'frivillige' avtaler over lang tid, uten at det har lyktes. De to reformene har mange fellestrekk. Det er politisk vilje bak reformene. Begge reformene er sentralt initiert av statsråder og departementer. Ingen av reformene kan gjennomføres uten kommunal involvering. Bakgrunnen for begge er ønske om effektivisering, kostnadsreduisering og ikke minst bærekraft i form av ønske om å begrense sykdom og uføretrygding. Mange ansatte og brukere/pasienter er involvert. Nye begreper innføres og

det skapes mye utrygghet ettersom det kjente blir ukjent.

Selv om de to reformene har mange likhetstrekk sier lovforslagene knyttet til Samhandlingsreformen svært lite om NAV. Forholdet mellom de to reformene omtales noe tydeligere i Stortingsmelding nr. 47, altså på et overordnet politisk nivå. Blant annet sier meldingen noe om 'Sikre god samhandling med andre sektorer', 'Alle aktører må være med' og lignende. Samhandling med NAV omtales også i flere av høringsnotatene til reformen. At reformene er to sider av samme sak er Kvisvik ikke i tvil om. –Mennesker som i dag lever i en fragmentert verden trenger helhetlige og samordnede tilbud. Dette forutsetter en sammensatt kompetanse og samhandling på tvers noe Kvisvik mener det ikke tas høyde for. –At dette ikke gjøres vil gi nye samhandlingsbehov, mener hun.

Mimmi Kvisvik konstaterer at man er helt avhengig av kommunene dersom Samhandlingsreformen skal lykkes. Fra KS og kommunehold er en så langt skeptisk. –En tåkete og diffus reform, sier en del ordførere og rådmenn, de synes den er dårlig forberedt og frykter NAV-lignende tilstander. Akkurat som med NAV-reformen er intensjonene bak den nye reformen helt riktige. Men problemene med gjennomføring av NAV-reformen skremmer og kommunene frykter at de blir sittende igjen med en uforholdsmessig stor del av regningen.

Nestlederen i FO avslutter med å sitere direktør Lars E. Hanssen i Helsetilsynet: 'Det sosialfaglige kunnskapsgrunnlaget er akkurat som det helsefaglige, nødvendig for velferdsstaten for oss alle'. Mimmi mener at denne forståelsen er helt nødvendig hvis samhandlingsreformen skal lykkes, og hun sier at denne forutsetningen bringer oss til å se NAV-reformen og Samhandlingsreformen som to sider av samme sak.

Mimmi Kvisvik

HVORFOR ER DET VIKTIG MED REISEFORSIKRING

— spesielt når du reiser utenfor Norge

Sprente utdrag av uteriksminister Jonas Gahr Støres kronikk i VG 5. juli 2009

«Likevel drister jeg med til å komme med følgende enkle oppfordring til deg som skal utenlands: Sjekk pass og gyldig reiseforsikring!

I slutten av juli for tre år siden skrev jeg en kronikk i VG etter at UD hadde avsluttet den omfattende jobben med å hjelpe hundrevis av nordmenn ut av krigens Libanon. Budskapet var todelt: For det første – en av UDs viktigste oppgaver er å hjelpe nordmenn i nød i utlandet; når ulykke eller katastrofe rammer vil vi gjøre det vi kan for å bistå nordmenn i nød. For det andre – husk reiseforsikring, du kan ikke regne med å møte den norske velferdsstaten i alle verdens hjørner.»

Behovet for slik forsikring er det som har vært utgangspunktet for NTL når vi har valgt å innføre en LOfavor Reise med toppdekning fra 1. mai 2011 for medlemmene.

Forsikringen dekker blant annet:

- Ferie-, fritids- og yrkesreiser med inntil 45 dagers varighet.
- Gjelder for hele familien i hele verden - også barnebarn (under 20 år) som reiser sammen med sikrede
- Avbestillingsforsikring inkludert
- Alarmtjenesten SOS garanterer hjelp hele døgnet i hele verden
- Ulykkesforsikret hele døgnet - også utenom reiser
- Ingen krav til overnatting
- Forsikringen leveres av SpareBank 1 Forsikring. For fullstendige vilkår, se: www.lofavor.no Vær oppmerksom på at toppvilkårene er oppført som egne vilkår.

En undersøkelse foretatt av Makrosikt i 2008 viser at det aller viktigste ved valg av skadeforsikringsselskap er at «Jeg får et raskt og riktig skadeoppgjør». På plass nummer to kommer «God service ved henvendelser til selskapet» og først på tredje plass kommer «Lav pris».

2010

Kundene har talt: SpareBank 1 Forsikring har de mest fornøyde kundene - både før og etter en skade. Dette viser den årlige undersøkelsen over hvor tilfredse norske kunder er med skadeforsikringsselskapene, utført av analysebyrået EPSI Rating.

Best i test!

Kundene har talt: SpareBank 1 Forsikring har de mest fornøyde kundene - både før og etter en skade. Det viser den årlige undersøkelsen over hvor tilfredse norske kunder er med skadeforsikringsselskapene, utført av analysebyrået EPSI Norge 2010. Øverst på pallen blant de store forsikringsselskapene, troner SpareBank 1 Forsikring, som har de mest fornøyde kundene både før og etter en skade oppstår.

Enda mer fornøyd etter en skade

Et raskt og riktig skadeoppgjør er det viktigste for folk flest, og skadeselskapet jobber hele tiden for å gi kundene en best mulig opplevelse når en skade har skjedd. Undersøkelsen viser at SpareBank 1 Forsikring har de klart mest fornøyde kundene også etter en skade – med en score på hele 84,4 prosentpoeng.

Kilde: EPSI Rating 2010, personmarked

Strammare tider

I november i fjor kom det melding om strammare tider. Det gode signalet frå arbeidsgjevar var sjølvsagt at ingen skulle seiast opp. Så vidt eg veit, har etaten etterlevd dette. Rett nok kjem det nokre signal om det som mange vil kalle «indirekte» oppseiing, td lengre reiseveg, uønska flytting over kontor-grenser, endra oppgåver etc. Det høyrer likevel ut til at prosessane med involvering, samtalar etc har vore i samsvar med etaten sin personalpolitikk dei fleste stader.

Det som ikkje er så bra, sett med HVO-auge, er at mange NAV-kontor som var hardt pressa frå før, måtte ta ein stor del av nedtrekket. Fleire fylkes-HVO'ar meiner at NAV-kontor i deira verneområde er på grensa av det som kan kallast forsvarleg arbeidsmiljø. Det kan vere ulike definisjonar av kva som er forsvarleg arbeidsmiljø, men det som er heilt klart, er at det ligg til lokal verneteneste å vurdere dette. Dersom lokalt VO meiner at arbeidsmiljøet i eit kontor ikkje er forsvarleg, har lokalt VO både rett og plikt til å stenge kontoret. Fylkes-HVO og/eller sentralt HVO kan støtte avgjerd om stenging, men kan ikkje overprøve vedtaket som lokalt VO har gjort. Eg strekar under at det å stenge kontor kan løyse akutte problem, men har lite føre seg dersom det ikkje blir gjort noko med årsaka til problema.

Mange vil hugse at kartlegging av ressursane i NAV-kontora var eit tilleggspunkt i den etatsovergrepande handlingsplanen som arbeidsgjevar sende til Arbeidstilsynet etter AFI-kartlegginga. Kartlegginga skulle mellom anna gje grunnlag for å vurdere om NAV-kontora var dimensjonert i tråd med oppgåvene som låg i kontora. Arbeidsgjevar valde å løyse dette med tilleggsspørsmål i den ordinære tidskartlegginga som etaten gjer kvart år, og har sett ned ei arbeidsgruppe som skal gå nærare inn i svara på tilleggsspørsmåla. Arbeidstakersida i sentralt AMU var ikkje nøgd med dette, men har akseptert den som eit første steg i kartlegginga av NAV-kontor. I skrivande stund er det usikkert kva som kjem ut av dette.

Trange budsjettammer for 2011 har også påverka frikjøpsordningane for vernetenesta, med redusert frikjøpsprosent i mange driftseiningar. Så vidt eg veit, har også tillitsvalde fått beskjed om å ta «sin del» av nedtrekket. Mange vil kanskje meine at det skulle berre mangle, men argumentet har ein bismak. Det er berre halvanna år sidan Arbeidstilsynet ga etaten pålegg om styrking av arbeidstakers medvirkning.

Skal du medverke, må du ha både tid og kompetanse! Difor er det alvorleg når eg høyrer at arbeidsgjevar synest å stramme inn på permisjonar til opplæring

og kurs, reiser, møteverksemd etc i fagforeningane sin regi. Det gjeld sjølvsagt ikkje lovpålagd opplæring for VO'ar og HVO'ar, men aktivitetar som blir lagt opp for å auke kompetansen til dei som tek på seg verv, enten det er i vernetenesta eller tillitsmannsapparatet. Dei jobbar for kollegane sine i kraft av vervet, og det er framforhandla ordningar som skal gjere det mogleg å ivareta vervet best mogleg. Ordningane må ikkje pulveriserast ved at arbeidsgjevar viftar med restanselister.

ELSE KRISTINE HUSABØ,
Sentralt HVO

Klok av bok

Terje Evensen (tekst)

Enhver som har en befattning med NAV kan med fordel lese boken som forskerne Tone Alm Andreassen og Knut Fossestøl ved Arbeidsforskningsinstituttet har gitt ut på Gyldendal Akademisk. De har samlet en rekke tekster, både egne og forskerkollegers, som har blitt til boken «NAV ved et veiskille – organisasjonsendring som velferdsreform». Det er kloke tanker som blir formidlet i denne boken. At de blir formidlet med nøkternhet, styrker troverdigheten. Ulike sider ved NAV blir satt under lupen, som for eksempel arbeidsformen, arbeidsgiverkontakten, utfordringer for samarbeidet med utdanningssystemet, NAV-kontoret som lærende organisasjon, lederrollen og partnerskapet. Kvalifiseringsprogrammet blir viet oppmerksomhet og vi får lese om hvordan funksjonshemmede og unge sosialhjelpsmottakere opplever NAV.

Mye av det som blir beskrevet i boken er kjent i større eller mindre grad. At generalistmodellen er i overkant krevende. At en ny organisering ikke nødvendigvis fører til et mer fleksibelt og samordnet arbeid. At medarbeiderne er «fanget» i produksjonen. At kompetansebyggingen har vært utilstrekkelig. At det er krevende å ivareta omstilling, produksjon og tilgjengelighet for brukerne. At den gode oppfølgingen har gått på bekostning av inntektssikringen og av en sterk mål- og resultatstyring.

Selv om det altså er mange kjente problemstillinger som blir brakt til torgs, kan boken oppleves som en støtteerklæring til medarbeidere som har hatt tunge arbeidsdager i reformperioden. Men enda viktigere er det at det ikke blir felt noen endelig dom over NAV. Bokens redaktører maner til besinnelse og ber om at overordnede nivåer, fra politikerne og nedover, har et realistisk ambisjonsnivå på NAV-kontorens vegne. Dersom NAV-kontorene ikke blir pålagt nye oppgaver før de har begynt å løse de gamle, kan reformens visjoner bli utprøvd i praksis. Kvaliteten på tiltakene og en god matching av individ mot tiltak, vil være avgjørende for at de NAV-ansatte blir de veilederne, koordinatorene og tilretteleggerne som reformen forespeilet. Det er ikke noe minus at boken er leservennlig og bør nå ut til mange. Dermed er den forhåpentligvis også enkel å forstå for det politiske miljøet som faktisk har et ansvar for denne etatens rammevilkår.

NAV under forskerlupen

Det har nå gått såpass med tid at det begynner å bli interessant å gå NAV nærmere i sømmene fra forskerhold.

Terje Evensen (tekst og foto)

En av fruktene av forskningsarbeidet som er gjort, er en bok som Tone Alm Andreassen og Knut Fossestøl ved Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) har redigert. –At NAV skulle

evalueres lå som en premiss i stortingsvedtaket fra 2005, forteller Andreassen og Fossestøl da Gaiden møter dem i AFIs lokaler i Oslo. –Det foregår en stor evaluering i form av sju delprosjekter. Vi har fra 2007 sett på etableringsprosessen og nærmer oss slutten på dette arbeidet.

Inntektssikringsreform. Hva har skjedd med NAV, sammenlignet med den etaten som lå på tegnebrettet da reformen ble vedtatt? Det kan Andreassen og Fossestøl si noe om. –En

dramatisk forskjell er knyttet til alle oppgavene som er trukket ut av NAV-kontorene og plassert i forvaltningsenheter. I stortingsproposisjonen ble dette nevnt som en mulighet, men ikke at det skulle skje i et slikt omfang. Forvaltningsenhetene preger NAV-kontorenes indre liv og vi ser at det foreløpig i stor grad har vært en inntektssikringsreform.

Ambisiøs reform. AFI-forskerne antyder at beslutningstakerne ikke hadde oversikt over hva de gikk til med NAV-reformen. –Det var en veldig ambisiøs reform og vi ser at det har vært et misforhold mellom ambisjonene og de praktiske og ressursmessige forutsetningene som lå der. Skal NAV lykkes, er de avhengige av samarbeid med andre, som for eksempel utdanningssystemet og arbeidsgiverne. En etablering av NAV-faget, som vi definerer det, forutsetter at det blir lagt til rette for et helhetlig oppfølgingsarbeid der kunnskapen hos de ulike aktørene kommer til

anvendelse. Dette har i liten grad skjedd.

Partnerskapet. Forskerne mener at partnerskapet mellom stat og kommune er en utfordrende samarbeidsform og har et eget kapittel i boken viet dette. –Vi observerer at stat og kommune bare i begrenset grad har tilnærmet seg hverandre. Partnerskapet rommer store muligheter med det som finnes av kunnskap, ressurser og fleksibilitet i kommunene og vi ser for oss at det virkelig må være mulig å få til noe for sosialfaget. Men et tolinjesystem som dette, er krevende for NAV-lederne og det er uvant for staten at de må forholde seg til kommunene. Kommunene på sin side er langt mer vant til å forholde seg til staten, mener Andreassen og Fossestøl.

18 NAV-kontorer. En viktig del av forskningsarbeidet, er intervjuer med medarbeidere og samarbeidspartnere på 18 NAV-kontorer som forskerne har besøkt flere ganger. Er det forskjeller i virkelighetsoppfatningen ved det som skjer i NAV? –Vi har sett uenigheter, men det er ingen dramatisk forskjell i virkelighetsoppfatningen kontorer og mennesker i mellom, erfarer Andreassen og Fossestøl. Forskjellene kan være avhengig av ståsted i organisasjonen, men de ser såpass mange fellesnevne i materialet de har hentet inn at de føler at det er betryggende for troverdigheten.

Vegen videre. Forskerne har vært i NAV og snakket om sitt arbeid og kommer til å foreta flere besøk. –Vi erfarer at NAV ikke nødvendigvis er enig med oss i alle våre funn, men vår bok er akseptert som et utgangspunkt og en referanse for diskusjoner rundt den videre utviklingen av NAV.

Det vil ellers bli arrangert en stor konferanse til høsten hvor NAV-evalueringen er tema og AFIs arbeid blir bæret med et stort temanummer av tidsskriftet Nordiske organisasjonsstudier. Andreassen og Fossestøl har for øvrig ingen planer om å ligge på latsiden. –Før vi er ferdige med vår forskning vil vi se nærmere på variasjoner mellom NAV-kontorene i organiseringen og vi vil rette et blikk på forvaltningsenhetene, forteller de og poengterer at det er for tidlig å felle en endelig dom over NAV. –Det er en etat og en førstelinje som fortsatt er under dannelselse. Det er viktig å huske at det er mye som ennå ikke har falt på plass.

Kjært barn har mange navn

Terje Evensen (tekst)

Det er en kjent sak at tilværelsen som tillitsvalgt betyr en endeløs rekke av møter. I perioder kan møtehyppigheten bli så intens at frisk luft og solskinn er noe vi en gang har hørt om, men som vi ikke helt husker hva var og ansiktsfargen får en usjarmerende lød.

Møtene vi går i kan ha ulike betegnelser, alt etter hva det handler om og hvilket nivå vi opererer på. Det kan vel knapt nok bli mer staselig enn en kongress. Da snakker vi virkelig om betydningsfulle mennesker som setter hverandre i stevne. En konferanse i ny og ne er heller ikke blitt å forakte. Av en eller annen grunn oppfatter jeg at seminar har noe belastende over seg. Hvis jeg forteller kjente at jeg skal på seminar, smiler de gjerne overbærende og antyder at vi neppe skal produsere så mange kloke tanker, men snarere bedrive flisespikkeri over en lav sko. Mens mennesker som har en velutviklet sans for fremmedord, kan finne på å arrangere et symposium.

Når vi sjonglerer med ordene på denne måten, kan vi med fordel være oss bevisst ordets egentlige betydning. Symposium kommer fra det greske språket og betyr i realiteten det drikkelag som fulgte etter måltidet i greske og romerske gjestebud, kjennetegnet ved utvungne samtaler og frie meningsutvekslinger. Det er vel ikke uvanlig at nettopp slike fenomener følger med drikkelagene også i vår tid. Enda skumlere blir det med ordet seminar. Der må vi til det latinske språket og betydningen planteskole, et sted å så frø. Å så frø kan skape assosiasjoner for andre enn de med interesse for hagebruk. Det kan for eksempel skape tanker om fertilitet og reproduksjon. Noen mener at storsamfunnet må ta et ansvar for reproduksjonen. Men hvis din ektefelle har stor filologisk bevissthet, bør du være forsiktig med å fortelle at du skal på seminar. Låsen kan være skiftet når du kommer hjem. Noe mer ufarlig er det med en konferanse. Det er rett og slett et møte der man samarbeider om bestemte tema. Mens den staselige kongressen ikke er noe mer enn en sammenkomst, importert fra det latinske språket.

Jeg konkluderer med at vi må trå varsomt i vår omgang med språket. Han er nok enig, svensken som var pasient på et norsk sykehus. Han fortalte at han brukte «glasögon». Representanten fra sykehuspersonalet som forsøkte å prike ut øyeeplet lærte ganske snart hva dette ordet betyr.

New Plagsom Management

Offentlig sektor og de ansatte har stått under press i snart tre tiår. Vannskillet gikk der etterkrigstidas reguleringspolitikk tok slutt og markedsliberalismen trengte seg på og fikk overtaket. Det skjedde på 1980-tallet. Siden da har vi opplevd omfattende avregulering, privatisering, omorganiseringer, overgang fra welfare til workfare (det heter arbeidslinja på norsk) og altså – New Public Management (NPM).

NPM er ingen helhetlig teori for hvordan offentlig sektor skal styres. Det er mer en samlebetegnelse for en rekke ulike tiltak. Det dreier seg kort sagt om at offentlig sektor skal bli mest mulig lik privat sektor, enten gjennom direkte privatisering, eller ved at privat sektors organisasjons- og ledelsesformer innføres i det offentlige. Kunstige former for konkurranse innføres der det i utgangspunktet ikke er (eller bør være) noen konkurranse. Det skjer eksempelvis gjennom konkurranseutsetting, stykkprisfinansiering, pengene følger brukeren eller såkalt fritt brukervalg. Virksomheter fristilles (som det heter når de underlegges markedets tvang) og splittes opp. Lønnsomhetsregnskaper innføres, for å styre våre velferdsinstitusjoner etter bunnlinja.

NPM framstiller seg som et moderniseringsprosjekt, som de fleste av markedsliberalismens eldgamle ideer og prinsipper. Det spilles sterkt på at politisk styring er «ineffektivt». Marked og konkurranse er det som skaper effektivitet. Den ideologiske offensiven har vært så omfattende og vellykket at flere av NPMs markedsliberale prinsipper har blitt allment anerkjent over nesten hele det politiske spekteret. For eksempel at man skal skille mellom politikk og administrasjon og mellom bestiller

og utfører. Det er det rene vrøvl, selvfølgelig. Administrasjon er et redskap for å gjennomføre politikken, og de to bør derfor være sterkt integrert heller enn skilt fra hverandre. Skillet mellom bestiller og utfører er like meningsløst. Det er kun dersom man skal legge til rette for en privatisering av utførelsen, at dette skillet får noen mening.

Personalpolitisk er NPM-reformene katastrofale. De preges av ovenfrastyring, økt detaljkontroll, et målings- og rapporteringsregime uten like. Heller enn festtalenes tomme retorikk om at 'personalet er vår viktigste ressurs', er det de innleide og overbetalte konsulentene som er viktigst – og de tar selvfølgelig den kompetanse de måtte ha med seg ut igjen når de drar. Internt bygges det opp en mistenkeliggjøringskultur som undergraver motivasjon og tillit

Sykehusene, Posten, Forsvarsbygg, universitetene og NAV er noen eksempler på offentlige institusjoner som har

blitt offer for disse ideene – og erfaringene har, som vi kjenner til, ikke vært de beste. Skraper vi litt i overflata, finner vi noen lett gjenkjennelige prinsipper og verdier i NPM-reformene. Som markedsliberalismen bygger de på homo økonomus, altså at vi som mennesker drives av behovet for å maksimere vår egen nytte, av å kare til oss mest mulig på bekostning av de andre, og at konkurranse er en del av menneskets natur. Derfor må vi underlegges konkurranse og kontroll. Problemet med disse teoriene er at de ikke har noen kunnskapsmessig basis, men er en ren ideologisk konstruksjon. De tjener kun interessene til en økonomisk, politisk og administrativ elite.

Skal vi gjenerobre de offentlige velferdsinstitusjonene, må med andre ord NPM nedkjempes. Opp mot homo økonomus må vi stille et nytt verdigrunnlag. Vårt utgangspunkt er at mennesket er sosialt og solidarisk, at vi er avhengige av hverandre. Når folkelige bevegelser vinner makt, har vi utallige eksempler på at de organiserer samfunn solidarisk. Kampen må derfor dreie seg om å styrke innbyggernes, brukernes og de ansattes demokratiske styring og deltakelse. Det eksterne konsulenthysteriet hindrer kompetanseutvikling og intern forankring. Mistillit til egne ansatte skaper motstand og demotivering. Makt og medvirkning skaper kreativitet og ansvarsfølelse. Kvaliteten på offentlige tjenester er ingenting annet enn summen av de ansattes kompetanse, motivasjon og verdigrunnlag. Det er derfor på tide å frigjøre de ansatte fra NPM-metodenes tvangstrøye.

ASBJØRN WAHL,
daglig leder For Velferdsstaten

Hvordan beholder vi, eller gjenerobrer vi, demokratisk kontroll over våre velferdstjenester? Dette er hovedtemaet for Velferdskonferansen 2011, «Ta tjenestene tilbake!», som arrangeres den 23. mai i Oslo.

- Private sugerør i offentlige kasser – Den nye velferdsstaten,
- Ta tjenestene tilbake – Det politiske handlingsrommet
- Rekommunalisering og renasjonalisering – Eksempler fra inn- og utland
- EØS og det politiske handlingsrom til å drive offentlig tjenesteyting
- Ivareta politisk og økonomisk styring - Organisering, åpenhet og kontroll
- Ny offentlig styring – Hva skal vi kjempe for?
- Erfaringer fra stat og kommune - Hvordan gjorde de det?

Finn Arnesen, professor ved Senter for Europarett (UiO),
Peter Waldorf, generalsekretær i Internasjonalen for stats- og kommuneansatte,
Fanny Voldnes, Leder for Fagforbundets samfunnsøkonomiske avdeling,
Roy Pedersen, leder i LO i Oslo, Erling Bergh, tidligere rådmann i Steinkjær,
Hanne Nordhaug, NTL NAV, Christian Hintze Holm, ordfører i Nesodden,
Helene Bank, Linn Herning og **Asbjørn Wahl** fra For velferdsstaten m.fl.

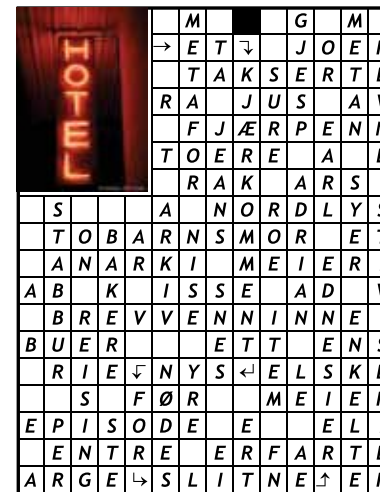
Kveldsmøte på Litteraturhuset:
Ufordringer for kommunevalget 2011

Meld deg på:
www.velferdsstaten.no/Velferdskonferanser

For velferdsstaten

							GJØRE BYMES-SIG		REM	ROV-DYR	HÅLKE		OM TREN-INGS-APPARAT
FAR	ENDRE FILT-RERER		EN KLEVE-LAND	BLOMST-ER-HODE	OPP-DRETT	SENESTE RUIN							
PLANTE													
KNAR									LØP IRRITER-ENDE				
					BOLTEN SLANGE								BE-GEIST-RE
FINS UNDER-TØY			FLOKE KALLER FINNENE FINLAND				ART. FLYT			GUD-INNE DANS			
						SKO-GNAG							PIKANT
AN-KLAGER	ER DAGROS GRESK BOKSTAV			TANG-LOPPE SKRYT							PRON.		
				KAN FJELL-STREK-NING VÆRE									
BRYTING					LAV-VANN	DANS = NEDER-LAND					NYNORSK PRON. FLIKKE		
SVERD-LILJEN							INN-SKYTE KV. NAVN			BIBEL-NAVN		MIDT-BLOKK	
BØRSTE	KILO-BYTE		HYL	KULØR AVIS									
						HELLIG-DOM			PÅ OVER-FLATEN				
ARMA-DILLO								LUSING					

Navn: .....
Adresse: ..... Postnr./Sted: .....

VINNERE AV FORRIGE KRYSSORD:

KJERSTI SÆTERDAL, Arnatveit
ELLEN KAUPANG, Stokke

LEIV SELNES, Hol i Tjeldsund

Frist for innsending av kryssordsløsning er 1. mai 2011. Konvolutten merkes med «Gaiden mars 2011» og sendes til: NTL NAV v/ Jørund O. Gustavsen, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Postboks 5, St.Olavs plass, 0130 Oslo. Vi trekker ut 3 vinnere som får henholdsvis 5, 3, og 2 flax-lodd. Her kan det være store gevinster å hente. Lykke til.

Sudoku

4			7		6			
1		6	4			5		9
				3		6		
2			6					
	8						1	
					5			4
		7		1				
9		1			2	7		8
			3		7			6

Fyll inn de tomme feltene slik at hver rad og rekke inneholder alle tall fra 1 til 9. Hvert stort felt på 3×3 felter må også inneholde alle tall fra 1 til 9. Tallene kan kun en gang per rekke, rad eller stort felt.

Løsning:

«Litt bedre enn i går?»

Så er vi godt i gang med 2011, som er eit år med trongare økonomi for NAV. Konsekvensen av det er bl.a. at NAV har måtta kutta med om lag 400 årsverk, dei aller fleste mellombelse stillingar. Dette kuttet har gått sterkt utover fylkeslinja og spesielt NAV-kontora. NAV-kontora som skulle vere sjølve juvelen i NAV-reforma. Gjennom tverrfagleg samarbeid og nye arbeidsmetodar skulle NAV-kontora få fleire i arbeid og i aktivitet. NAV-kontora har lukkast med dette i varierende grad, men vi kan i alle fall slå fast at vi er har eit stykke igjen før vi er der vi skal vere. Slagordet til arbeids- og velferdsdirektøren, Joakim, er «litt betre enn i går». Dette slagordet har eg sans for. NAV klarer truleg ikkje å ta sjumilssteg innanfor dagens budsjettammer, men det er oppnåeleg at vi kan bli litt betre enn det vi var i går. Løftar vi oss alle eit lite hakk opp kan det bety eit kjempeløft for NAV.

Likevel vil NTL NAV halde fram med å arbeide for meir pengar og dermed betre arbeidsvilkår for oss i NAV. I første omgang vil vi jobbe inn mot revidert nasjonalbudsjett, som blir lagt fram i juni. Vi jobbar også meir langsiktig , m.a. inn mot statsbudsjettet for 2012. Eg registrerer også at mange stortingspolitikarar, også frå opposisjonen, ønskjer kontakt med NTL NAV. Det ser eg på som positivt og dette må vi bruke til vår fordel. Meir pengar til NAV er likevel ingen lett bodskap å selje. «Fredningstida» for NAV er diverre over og politikarane vil nok i større og større grad stille krav og ha store forventningar til NAV. Det må vi i NAV finne oss i, men som elles i livet er det ein samanheng mellom det ein betalar for og det ein får att.

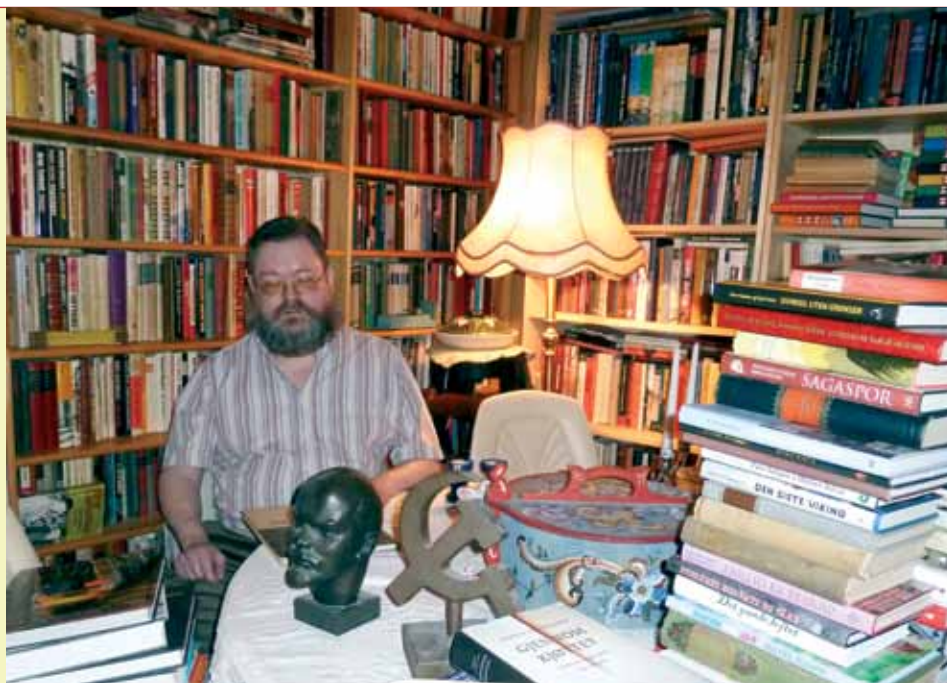
I den seinare tid har vi også ferdigbehandla to store og viktige saker for NAV, nemleg kontaktsenterstrategien og behandlinga av uføresaker. Det er brei semje om at kontaktsentra gjer ein god og viktig jobb i NAV. Det at vi no samlar alle kontaktsentra i ei linje under ein direktør er eit godt grep. Det var ei viss spenning knytt til kva styringslinje kontaktsentra skulle liggje i. Når spesiallinja til slutt blei valt trur eg det var eit godt val, sjølv om det også var mange gode argument for fylkeslinja.

Det er også brei semje å kutte eit ledd i uførebehandlinga i NAV. Dette for å unngå dobbeltarbeid og lange saksbehandlingstider. Det stod mellom å kutte pensjon, eller forvaltning. Også her var det gode argument for både pensjon og forvaltning. NTL NAV er likevel tilfreds med at forvaltning blei valt som behandlingsinstans og har stor tru på at dette grepet vil effektivisere saksbehandlinga på uføreområdet.

Eg vil også takke for dei mange og fagleg sterke tilbakemeldingane som vi har motteke i samband med høyringa på kontaktsenter-, uføre- og bidragsområdet. Det tyder på at vi har mange engasjerte og dyktige tillitsvalde og medlemmer med eit brennande hjarte for NAV. Med gode tilbakemeldingar i ryggen blir jobben som vi sentralt skal gjere mykje enklare.

Jarle Berge
Leder NTL NAV

Bøkene til Dag

Den flittige leser av navet har sikkert lagt merke til NAV-rekordene som er slått opp i det siste. En gammel, trofast NTL'er figurerer med en imponerende rekord i den sammenheng. **Jørund O. Gustavsen** (tekst og foto)

Dag Hagen er innehaver av NAV's største boksamling. Vi tok en tur hjem til Dag for å bla litt i bøkene og sjekke om det virkelig var så mange som han hevdet. Dag er arvelig belastet. Hans far var skraphandler og da han hentet dødsbo fikk lille Dag lov å plukke ut de bøkene han hadde lyst på. Dette la grunnlaget for en boksamling som nå har kommet opp i et antall av ca 5500 bøker. – Det er et overslag, sier Dag, jeg har telt en hylle og målt den opp og ganga med antall hyllemeter. Gaiden godtar tellemå-

ten, uten behov for å telle etter selv.

Den som tror at det først og fremst dreier seg om kiosklitteratur av ymse slag, tar feil. Dag er kresen i utvalget. Hans interesseområder er først og fremst dansk og norsk arbeiderbevegelse, krigshistorie og Kristianias (Oslos) historie. En og annen førsteutgave av et klassisk verk finner man også. – Ja og så er kjøkkenet fullt av kokebøker, da.

Det kan synes som om det ikke er noe arkivarisk system i samlingen, hvilket innehaveren for så vidt bekrefter. – Men jeg vet sann omtrent hvor jeg har dem, hvilket så blir demonstrert. En tilfeldig nevnt bok blir bladd frem i hyllene på relativt kort tid. Det mest fascinerende med Dag er likevel ikke at han har alle disse bøkene. Han har lest dem også, men på toppen av alt virker det som om han husker dem i detalj også.

